

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 23 Mayıs, 1929

Sayı: 130

Bayram günleri, dünyanın bin bir türlü işleri arasında bunalan ruhların dinlendiği, sükûna kavuştuğu zamanlardır. Bayramın çocukların günü olduğunu söylerler, bu doğrudur, fakat şunu da ilâve etmek şartile: bayram günleri bütün insanların çocuklar kadar saf ve endişesiz oldukları günlerdir. Biz muhterem okuyucularımızı kutluluyor ve önümüzdeki bir çok senelerin bütün vatandaşlarımıza saadetler getimesini dileyoruz.
— HAYAT —

KURBAN

Bu hafta İslâm âleminin her tarafında milyonlarca kurban kesilecek. Milyonlarca dindar, Allahın emrine inkiyat ederek, ahiret selâmetini kazanmağa çalışacaklar. Müslümanların senenin bu haftasında semaya yükselttikleri ümit bakışını diğer dinlerden olanlar başka fırsatlarda tevcih ederler. Zira basit olsun, mütekâmil olsun diğer dinlerde de kurban etmek adettir. Hatta bazan, İlâh payesinde görülen nebat veya hayvan bizzat kurban edilir. Totem olan cinsin bereketinin temini, avda, harpte muvaffakiyet talebi, cemaat içine sokulan yeni bir uzvun taktisi kurban ile beraber olur. Ziraî faaliyetlerin başlangıcında ve sonunda zebihalar takdimi gene şarttır. Bu

şekilde kurban ayinleri mevsimden mevsime vukubulur ve içtimaî hayatın mühim safhalarının iptida ve intihasını işaret eder.

Bütün bir kavmin topuna şamil dinlere yükseldikmi, mevsimden mevsime ve ziraat ameliyelerine merbut olarak yapılan ayinler, kavmin ilahları şerefine daha fazla ihtişam ve servet kazanıyor. Adî ve fevkalâde fırsatlarda, bu ilahların himayesini elde etmek için pek çok kurban-taktim olunuyor. Yalnız alem-şumul dinlerde, bilhassa İslâmda, ferdin ahiretteki selâmeti düşüncesi dinî şuurun ilk safını kaplamış olduğundan kurban men-sekinin içtimaî mahiyeti daha az göze çarpar.

Bu takdimlerden gaye ne? Bazı cemiyetlerde hemcinsin yenilmesine kadar varmış olan bu külfetleri ve ayinleri insan neden ihtiyar ediyor? İlk nazarda ve basit bir mantıka tabi olarak şu cevabı vermek mümkündür: insanlar bu fedakârlıklara katlanıyorlar, çünkü, karşılık olarak bir menfaat ummaktadırlar. Bazan tahtında kalarak, tabii bir ölümle, ihtiyarlığından dolayı hükümdar ölürse kavmin başına musibet geleceğine inanılır, buna mahal vermemek için hükümdar tebası tarafından katlolunur. Bazan kral, kavminin ve kendinin selâmeti için pek aziz bir vücudu, oğlunu kurban etmek lâzım geldiğine inanır: «Garbî Asyadaki Samî kavimlerde, umumî bir tehlike oldumu, kral, kavmin menfaatını temin için

“Kant-ın,, Güzel ve Ulvî Hislerinin Tetkiki İsimli Eserinden Bir Parça...

«Zekâ ulvidir, nökte güzel. Şecaat büyük ve ulvidir, hile küçük fakat güzel. Cromwel diyor ki, teyakkuz, belediye reislerine yakışır bir meziyettir. Hakikatperetlik ve doğruluk sade ve neciptir, lâtime ve iltifat ince ve güzeldir. Sükûnet faziletin güzelliğidir. Diğerbini fedakârlık necip, nezaket ve terbiye güzeldir. Ulvî meziyetler hürmet, fakat güzeller aşk telkin eder. Hisleri daha ziyade güzelliğe temayül eden kimseler doğru, sebatkâr ve ciddi dostlarını yalnız ihtiyaç zamanlarında ararlar; fakat lâtimeci, sakın ve terbiyeli arkadaşlarını daimî hayatları için intihap ederler. Bazan birine okadar hürmet ederiz ki onu sevmek kabil olmaz. Onlar bize hürmet ilka eder, fakat bizim o kadar fevkimizdedirler ki onlara aşkın samimiye-tile yaklaşmağa cesaret edemeyiz.

Kendinde bu iki hissi birden tevhit edenler görürler ki: ulvinin sarsışı gezelliğinin sarsışından daha şiddetlidir ve ikincinin im-tizacı veya refakti olmadıkça ulvî hissi insanı yorar ve zevkine uzun müddet tahammül edilmez.

Güzide bir cemiyette mükale-me bazan ulvî hislere yükseldiği zaman ara sıra neş'eli noktelerle bağlanmalı, gülen ueşeler derin ve ciddî manaya karışarak bu iki hissi samimî surette mezceden te-zadı yaratmalıdır. Dostlukta daha ziyade ulviyet, cinsî aşkta güzellik hissi galiptir. Maamafih hassasiyet ve hürmet ikinciye bir nevi ihtişam ve ulviyet izafe ettiği halde şakalar lâubalilikler bu histe güzellik boyasını arttırır.

Bana kalırsa faciayı muthikeden ayıran şey: birincinin hislerimizde ulviyi, ikincinin güzeli tahrik etmesidir. Birincide gayrin selâ-meti uğrunda yapılan asıl fedakârlıklar, tehlike karşısında büyük cesaretler mehek taşına vurulmuş sedakatler kendini gösterir. Aşk bile burada magmum, hassas ve azametlidir; başkalarının felâketi hazırunu göğsünü müşterek his-lerle tahrik eder, ve onun necip kalbini yabancı felâketler için çarptırır. Temaşager narin bir hissin tahtı tesirinde kalır ve kendi tabiatının ulviyetini sezer. Buna mukabil muthike ince desiseler, harikulâde karışıklıklar, işin içinden çıkmasını bilen komikler, bilebile aldanmış çılğınlar, nokteler, ve gülünç seciyeler temsil eder. Müthikede aşk öyle mefhum değil, neş'eli ve samimidir. Maamafih bir çok ahvalde olduğu gibi, burada da ulvî ile güzel bir dereceye kadar nevmite edilebilir.

Tabiî ve ahlâkî nakiseler bile kendilerinde bazan ulvî ve güzel hissini taşıyabilir. Bu, hiç olmazsa onları aklımızla imtahan etmek-sizin, yalnız hislerimizle yaşadığımız takdirde böyledir.

Korkunç bir adamın gadabı ulvidir. Meselâ İlyad'ta Aşil'in gazabı gibi. Homer'in kahramanı ulvidir, Virjil'in kahramanı ise neciptir. Büyük hakaretlere karşı duyulan aşıkâr, pervasız intikam hissinde bir büyüklük vardır, bu, ne kadar memnu olursa olsun, destanda okunurken hem dehşet, hem de memnuniyet ilka eder.

Şah Nadir bir gece vakti çadırında kasemlilerinin hücumuna uğradığı vakia -Hanvay-ın rivayetine göre bir çok yerinden yaralanmış olduğu ve ümitsiz bir vaziyette bulunduğu halde kendisini müdafaa ederken şöyle haykırarak: «Merhamet! hepinizi affedeceğim.» Hücum edenlerden biri kafa tasını yukarı kaldırarak: «Sen merhamet etmemiştin, merhamete lâyık değilsin!» diye cevap verir. Vakıa bir çapkının bu kat'î küstahlığı son derece tehlikelidir, fakat okuduğumuz vakit bizi sarsıyor; hem her ne kadar şerefsiz bir ölüme inat ve istihka la gidişi ona bir nevi necabet veriyor. Diğer taraftan desise ile kurulmuş bir plân haşarice icra olunursa bir incelik ifşa eder ve bizi güldürür.

Şekli haricilerile beğenilen kimselerin vücutları bu hislerden bazan birine, bazan öbürüne dahil olur. Uzun bir boy dikkat celp ve hürmet ilka eder, küçük bir boy ise itimat hissi verir. Hatta esmer tenler ve siyah gözler ulvî ile, mavi gözler ve sarı saçlar güzel ile akrabadır. Biraz ilerlemiş yaş ulvî, gençlik ise güzel san'atlarla imtizaç eder. Bu, insan tabakaları arasında da aynen vakidir ve bütün bu zikrolunan noktalar hatta bu his farklarına tevafuk eder. Uzun boylu gösterişli kimseler sadeliğe, nihayet muhteşem giyinmeğe dikkat etmelidir, küçük boylu kimseler süslü ve zinetli giyine bilirler...

ŞAZIYE BERİN